

کوکی چیست و چگونه می‌توان آن را غیرفعال کرد؟

نویسنده: مهران منصوری فر

کوکی چیست؟ یکی از سوالات مهم کاربران وب است. در این مقاله به معرفی کوکی و چرایی استفاده از آن می‌پردازیم. همچنین نحوه غیرفعال کردن آن را نیز می‌آموزید.

برنامه نویسان و توسعه دهندگان وب، روز به روز روش‌های جدیدی را به کار می‌گیرند تا وب‌گردی را ساده‌تر کنند. راحتی استفاده از وب‌سایت‌ها یکی از گزینه‌هایی است که همواره توسعه دهندگان بر آن تاکید دارند. از این رو کوکی‌ها را برای بهبود تجربه کاربران به کار گرفته‌اند. معرفی کوکی، اهمیت استفاده از آن، خطرات احتمالی، چگونگی مسدود کردن کوکی‌ها و روش پاک کردن کوکی‌ها موضوعات مورد بحث ما در این مقاله خواهند بود.

کوکی چیست؟

کوکی (Cookie) عبارت است از؛ یک فایل متنی بسیار کم حجم که از سمت وب‌سایت‌ها ارسال و در مرورگر رایانه یا گوشی ذخیره می‌شود، تا در بازدید بعدی، از اطلاعات ذخیره شده در آن استفاده گردد. کوکی‌ها مواردی مثل اطلاعات ورود، شخصی‌سازی‌ها و ... را ذخیره می‌کنند. احتمالاً برای شما هم پیش آمده، برای بار اول که وارد سایتی می‌شوید، نیاز به وارد کردن اطلاعات کاربری دارید. اما برای دفعات بعدی اطلاعات به صورت خودکار وارد شده و سایت برایتان بارگذاری می‌شود. این کار توسط کوکی‌ها انجام شده است.

به طور کلی کوکی‌ها برای تسهیل در روند بارگذاری سایت برای کاربران کاربرد دارند. وقتی یک وب‌سایت رفتار و سلیقه کاربران را بداند، بهتر می‌تواند خدمات رسانی کند. از این رو کوکی‌ها با اهمیت هستند و اکثر سایت‌ها از آنها استفاده می‌کنند.

کوکی‌ها دقیقاً چه کاری می‌کنند؟

پیش از آنکه به توضیح کاربرد کوکی‌ها بپردازیم، بهتر است به این مورد

اشاره كنيم كه، از كوئى با نام هاى ديگرى مثل كوئى وب سايت، كوئى مرورگر و ... ياد مى شود. در واقع همه اين اسامى يك معنا را دارند.

همانطور كه در بندهاى بالاتر اشاره شد، كوئى ها در قالب فايل هاى متنى اطلاعاتى را ذخيره مى كنند، تا ورود به سايت و بخش خدمات رسانى سايت، قابليت شخصى سازى را داشته باشند. در كوئى ها اطلاعاتى براى شناسايى كاربر و علاقه مندى هايش ذخيره مى شوند. از اين اطلاعات در قسمت هاى مختلفى از سايت استفاده مى شود تا تجربه كاربرى را بهبود يابد.

براى مثال مى توان به اين مورد اشاره كرد كه اگر يك سايت فروشگاهى از كوئى استفاده كند. شما مى توانيد به عنوان كاربر مهمان و بدون اينكه ثبت نام كنيد، وارد سايت شويد. سپس اقدام به افزودن محصولات به سبد خريد كنيد، بدون اينكه خريدتان را تكميل كنيد از سايت خارج شويد. براى بار ديگر كه وارد سايت شويد، خواهيدديد كه همه محصولاتى كه در سبد خريدتان بود هنوز همانجا هستند. اين كار را كوئى ها انجام داده اند و همه اطلاعات را ذخيره كرده اند.

يكى ديگر از كاربرد كوئى ها براى كاربران اين است كه، كوئى ها كمك مى كنند تا كاربر از شر تبليغات آزاردهنده رهاى يابد. پس از آنكه كاربر هر تبليغ را مى بندد، يك كوئى در مرورگر ذخيره مى شود تا بار ديگر تبليغ به كاربر نشان داده نشود.

با اينكه كوئى پديده نوظهورى نيست اما هنوز هم سوال اساسى بسيارى از كاربران وب اين است كه كوئى چيست؟

طرز كار كوئى را اگر بخواهيم به صورت كلى شرح دهيم اينگونه است؛ وب سايت اطلاعات مورد نياز براى شناسايى كاربران را به در مرورگر هر كاربر ذخيره مى كند و در مراجعه بعدى، ابتدا سايت از مرورگر مى خواهد تا

فایل کوکي ذخيره شده در حافظه رایانه را بازخوانی کند و بر اساس اطلاعات موجود در کوکي ها، سایت طبق سلیقه کاربر بارگذاری می شود. اگر کوکي ها حذف شده باشند سایت مجددا آنها را ایجاد و ارسال می کند. دلیل اصلی استفاده از کوکي این است که در پروتکل HTTP هر درخواست از درخواست دیگر به صورت مستقل انجام می شود و سرورها قادر به دسته بندی درخواست های متعدد کاربران نیستند. با ذخيره اطلاعات کاربران در قالب کوکي مشکل حل شده و به این صورت درخواست های هر کاربر برای سرور سایت، قابل شناسایی خواهد بود.

از دیگر کاربردهای کوکي به جز شناسایی کاربر می توان به بررسی آماری سایت ها، هدفمند سازی تبلیغات، ذخيره تنظیمات و ... اشاره کرد.

انواع کوکي ها کدامند؟

همه کوکي ها مثل هم نیستند و به دسته های مختلفی دسته بندی می شوند. اما به صورت کلی دو نوع کوکي وجود دارند. کوکي هایی که مستقیماً به وب سایت مربوط می شوند، را کوکي اول شخص «first-party Cookie»

مي گویند و آنهایی که توسط اشخاص ثالث ايجاد مي شوند را کوکي سوم شخص «third-party Cookie» مي نامند.

اما تفاوت اين دو نوع کوکي چيست؟ از لحاظ فني بين کوکي اول شخص و شخص ثالث هيچ تفاوت اساسي وجود ندارد. بايد بدانيد که هر کوکي مالکي دارد که همين موضوع باعث نامگذاري آن شده است.

کوکي اول شخص مستقيماً توسط همان سايتي که در حال بازديد از آن هستيد ايجاد مي شود. اما بياييد تصور کنيم که شما در حال بازديد از سايتي هستيد، که يک ويدئو از يوتيوب را هم در محتوايش دارد. در اين صورت يوتيوب براي آن ويدئو، کوکي هاي خاص خودش را ايجاد مي کند که به آنها کوکي شخص ثالث يا سوم شخص مي گویند.

همه کوکي هايي که توسط دامنه ديگري به جز دامنه اي که در حال بازديد از آن هستيد ايجاد مي شوند، کوکي شخص ثالث مي باشند. مثل تبليغات و ...

کوکي هاي شبکه هاي اجتماعي نيز از نوع شخص ثالث هستند و با رديابي فعاليت هاي کاربر مي توانند تبليغات هدفمند را براي شما ارسال کنند. مي توان به صورت کلی کوکي هاي شخص ثالث مسدود کرد. فرآيند انجام اين کار در مرورگر هاي مختلف متفاوت است.

اما از يک ديگر نيز کوکي ها قابل بخش بندي هستند و به دو دسته کوکي موقت «session cookies» و کوکي دائمي «persistent Cookies» تقسيم مي شوند. کوکي هاي موقت تا زماني که کاربر در حال بازديد است کاربرد دارند و با بستن سايت منقضی می شوند. اما کوکي هاي دائمي براي دفعات بعدي مراجعه نيز به کار مي روند و تا زمان تاريخ انقضاء همچنان قابل استفاده هستند. حتي برخي کوکي ها پس از انقضاء نيز مي

توانند توسط وب سايت ها بروز رسانی شوند و برای بار ديگر مورد استفاده قرار گیرند.

استفاده از کوکى برای کدام سايت ها مناسب است؟

استفاده از کوکى محدود به سايت های خاصى نمى شود و همه وب سايت ها مى توانند از کوکى استفاده کنند. يکى از سايت های پرکاربرد که مى توان به آن اشاره کرد گوگل است. گوگل با استفاده از کوکى ها تجربه کاربرى افراد را بهبود بخشیده و در مراجعات بعدى مورد استفاده قرار مى دهد. با اين کار افراد به آنچه که مى خواهند زودتر مى رسند.

انواع سايت های فروشگاهی، خبری، گردشگری، خدماتی، مسافرتی، علمى و ... مى توانند از کوکى استفاده کنند. آنطور که گفته شده هر وب سايت برای هر کاربر مى تواند حداکثر ۲۰ کوکى ارسال کند و حجم هر کوکى نیز مى بايست کمتر از ۴ كيلوبایت باشد. به اين ترتيب در استفاده از کوکى ها محدوديت ها و قوانینی وجود دارد.

آيا کوکى مى تواند مضر باشد؟

به صورت معمولی يک کوکى نمى تواند مضر و خطرناک باشد. چرا که يک فايل متنى ساده و کم حجم نمى تواند مشکل ساز باشد. درست است که در کوکى ها اطلاعات ورود کاربران نیز ذخيره مى شوند. اما اين به معنای ذخيره شدن رمزهای ورود نيست، بلکه اطلاعات در کوکى ها به صورت ترکیبی از حساب کاربری، اطلاعات کامپیوتر و اطلاعات مرورگر ذخيره مى شود.

به اين ترتيب اگر اين کوکى توسط رایانه و مرورگر ديگری مورد استفاده قرار گیرد، از طرف وب سايت، معتبر شناخته نمى شود. ترکیبی از آیدی، مرورگر و رایانه اين امکان را به وجود مى آورد تا هر رایانه به عنوان يک کاربر جديد شناسایی شود و به اين صورت جلوی سوء استفاده از کوکى ها گرفته مى شود.

هیچ گذرواژه‌ای در کوکی‌ها ذخیره نمی‌شود از این بابت جای نگرانی وجود ندارد. همینطور در صورت مشاهده رفتارهای غیرعادی می‌توان دسترسی کوکی‌ها را محدود کرد و تاریخچه کوکی‌ها را پاک کرد.

آیا ویروس‌ها می‌توانند از طریق کوکی وارد رایانه شوند؟

کوکی‌ها به دلیل ماهیت ساختاری و محدودیت‌هایی که دارند قادر به انتقال ویروس یا بدافزار به داخل رایانه کاربران نیستند. از این بابت جای نگرانی نیست و هیچ‌کسی نمی‌تواند ویروسی شدن رایانه‌اش را به کوکی‌ها نسبت دهد. از طرفی کوکی‌ها قادر به خواندن اطلاعات موجود در هارد رایانه نیستند، همچنین توانایی اجرای برنامه‌ای را ندارند. به این ترتیب همه خطر‌هایی که احتمال می‌رود یک بدافزار بتواند ایجاد کند رد می‌شود.

سرقت کوکی چیست؟

همانطور که خواندید کوکی یک فایل متنی بی‌خطر است که نه می‌تواند ویروسی را انتقال دهد و نه می‌تواند محتویات هارد درایو را بخواند. و از طرفی هر کوکی مخصوص یک رایانه یا گوشی است. با این همه تدابیر امنیتی که وجود دارد باز هم هکرها بیکار ننشسته و از طریق سرقت کوکی اقدام به کلاهبرداری می‌کنند.

طبيعتاً سرقت اطلاعات از طريق کوکى کار چندان ساده اى نيست، اما امرى محال و نشدنى هم نيست.

سرقت کوکى به اين صورت انجام مى گيرد که هکر توسط ابزار خاص بين راه کاربر و سايت قرار مى گيرد و بسته هاى اطلاعاتى رد و بدل شده را کپى مى کند. پس از آنکه کوکى مناسب را يافت با اعمال تغييراتى، به جاي رایانه کاربر، اطلاعات رایانه و مرورگر خود را وارد مى کند و به اين ترتيب مى تواند وارد اکانت کاربر شود؛ البته بدون استفاده از رمز ورود!

داده هاى موجود در کوکى به صورت عدد ذخيره مى شوند و کسى که اين سرقت را انجام داده مى بايست بدانند چطور اطلاعات رایانه خود و رایانه کاربر را جايگزين کند.

پس از آنکه کوکى تقلبى آماده شد، ديگر سايت قادر به شناسايى اصلى بودن يا تقلبى بودن کوکى نبوده و به راحتى هکر وارد سايت خواهد شد. از آن به بعد هر کارى که فرد سوجدو بخواهد، مى تواند از طريق اکانت کاربر انجام دهد. تصور کنيد که هکر بتواند وارد حساب بانکى کاربر شود، آن وقت چه خواهد شد؟

نوعى از کوکى ها در شبکه هاى اجتماعى مثل توييتر و فيسبوک به کار مى روند و با نام کوکى هاى ردیاب «tracking cookies» شناخته مى شوند و با هدفى به جز راحتى کاربر ساخته شده اند. اين کوکى ها در واقع رفتار کاربر را ردیابى مى کنند، تا تبليغات متناسب با سليقه کاربر را برايش پيشنهاد دهند. اين کوکى ها اطلاعات بسيارى را مى توانند ردگيرى کنند. خوشبختانه مى توان با غير فعال سازى آنها امنيت را بالا برد.

با تغيير تنظيمات در مرورگر يا اپليکيشن مورد نظر مى توانيد ردیابى توسط اين کوکى ها را مسدود کنيد.

آيا مجاز دانستن کوکى ها کار درستی است؟

هیچ اجباری وجود ندارد، تا کاربری اجازه ارسال کوکى را به وب سایتی بدهد. همواره مى توان به صورت ناشناس به وبگردی پرداخت و هیچ یک از کوکى ها را مجاز ندانست. اما این کار دشواری هایی را با خود به همراه دارد. مثلا هر بار که بخواهید به شبکه های اجتماعی وارد شوید یا از سرویس های گوگل استفاده کنید. باید اطلاعات لاگین شدن را به صورت دستی وارد کنید و همچنین تنظیمات مورد نظرتان را دوباره انجام دهید. این کار مى تواند بسیار وقت گیر باشد.

باید گفت اگر از کاربران معمولی وب هستید، جای نگرانی نیست، چرا که سرقت اطلاعات از طریق کوکى کار چندان راحتی نیست که هکر ها وقت بگذارند و اطلاعات حساب شما را به دست آورند. معمولا شرکت های بزرگ مورد حمله چنین افرادی قرار مى گیرند تا بتوانند از این طریق به پول یا هر خواسته دیگری برسند.

اگر اطلاعات بسیار مهمی در اکانت شما وجود نداشته باشد یا فرد معروفی نباشید، تقریبا مى شود گفت به هیچ وجه مورد توجه هکر ها قرار نخواهید گرفت. اما اگر مى خواهید جانب احتیاط را رعایت کنید خیلی ساده مى توانید کوکى ها را مسدود کرده و به صورت امن وبگردی کنید.

هر کوکى از چه بخش هایی تشکیل شده است؟

هر کوکى خود دارای بخش های متفاوتی است که باعث مى شود کاربران به راحتی شناسایی شوند.

بخش های تشکیل دهنده کوکى عبارتند از:

Domain

نام و آدرس وب سایتی که کوکی را ایجاد کرده است، را مشخص می‌کند.

Path

مسیر دایرکتوری‌ها را مشخص می‌کند.

Content

در این بخش تمام اطلاعات مورد نیاز سایت برای ورود دوباره کاربر و سوابق گذشته ذخیره می‌شود.

Expire

همانطور که پیشتر گفته شد، کوکی‌ها تاریخ انقضاء دارند و در این بخش اطلاعات مربوط به تاریخ انقضاء ذخیره می‌شوند.

Secure

اطلاعات امنیتی کوکی که مربوط به سرویس دهنده‌های امن می‌شود در این قسمت ذخیره می‌شوند.

مزایا و معایب کوکی‌ها

به طور کلی می‌توان کوکی‌ها را سودمند دانست. بدون وجود کوکی‌ها اینترنت به شکل امروزی که استفاده می‌کنیم نبود و برای ورود به هر شبکه اجتماعی یا سایت باید اطلاعات مربوط به اکانت را هر بار وارد می‌کردیم و بسیاری از تنظیمات دیگر را انجام می‌دادیم.

برخی از وب سایت‌ها به کاربران این امکان را می‌دهند تا صفحات سایت را بر اساس سلیقه شخصی خود بیارایند و انواع تنظیمات را پیاده‌سازی کنند.

از آنجایی که کاربران دوست ندارند، برای دفعات بعدی همه این شخصی سازی ها را اعمال کنند، کوکی ها در اینجا به کار خواهند آمد و همه چیز را ذخیره می کنند تا در مراجعات بعدی، کاربر همان چیزی را ببیند که در بازدید قبلی آن را تنظیم کرده است.

کوکی ها می توانند رفتار کاربر را زیر نظر بگیرند و شرکت های تبلیغاتی بر اساس تمایلات کاربران، اقدام به تبلیغات آنلاین کنند. اگر چه کاربران این سیستم را دوست ندارند اما برای شرکت ها مفید است.

در یک سایت فروشگاهی کوکی حکم سبد چرخ دار خرید را دارد. هر محصولی که انتخاب می کنید توسط کوکی در سبد خرید ذخیره شده و در نهایت که برای خرید نهایی اقدام کردید همه محصولات انتخابی لحاظ می شوند.

هیچ سایتی نمی تواند کوکی سایت دیگری را از مرورگر شما بخواند، از این لحاظ نمی تواند خطرناک باشد. تنها راه درز اطلاعات از طریق کوکی، سرقت کوکی است. و تنها راه حل این مشکل این است که هر چند وقت یک بار همه کوکی ها را حذف و مجددا در سایت ها وارد شوید.

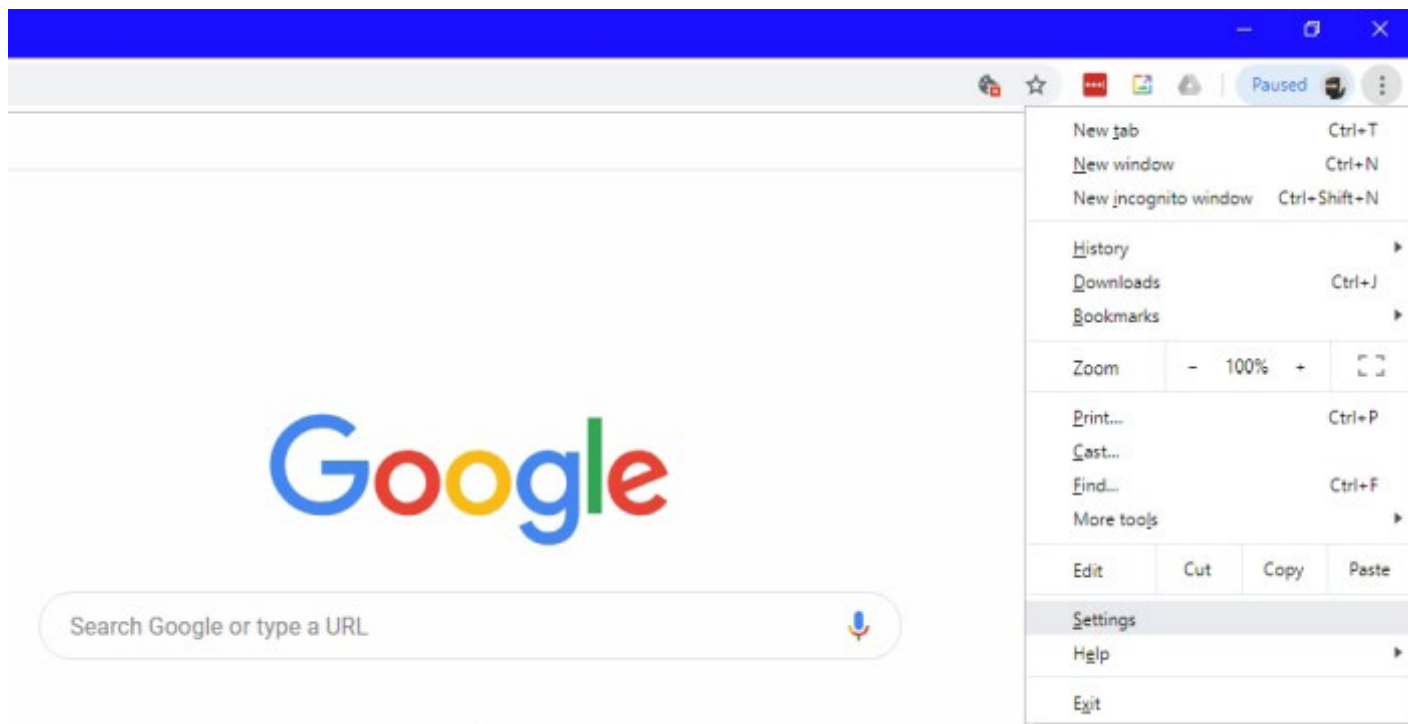
چطور کوکی ها را پاک کنیم؟

پاک کردن کوکی ها از طریق بخش تنظیمات مرورگر رایانه یا گوشی شما قابل انجام است. از آنجایی که انواع مرورگر های وب برای رایانه و گوشی ها وجود دارند، در این مقاله آموزش های مربوط به مرورگر گوگل کروم «Chrome» که محبوب ترین در این عرصه است را دنبال می کنیم.

— مرورگر Chrome را باز کنید.

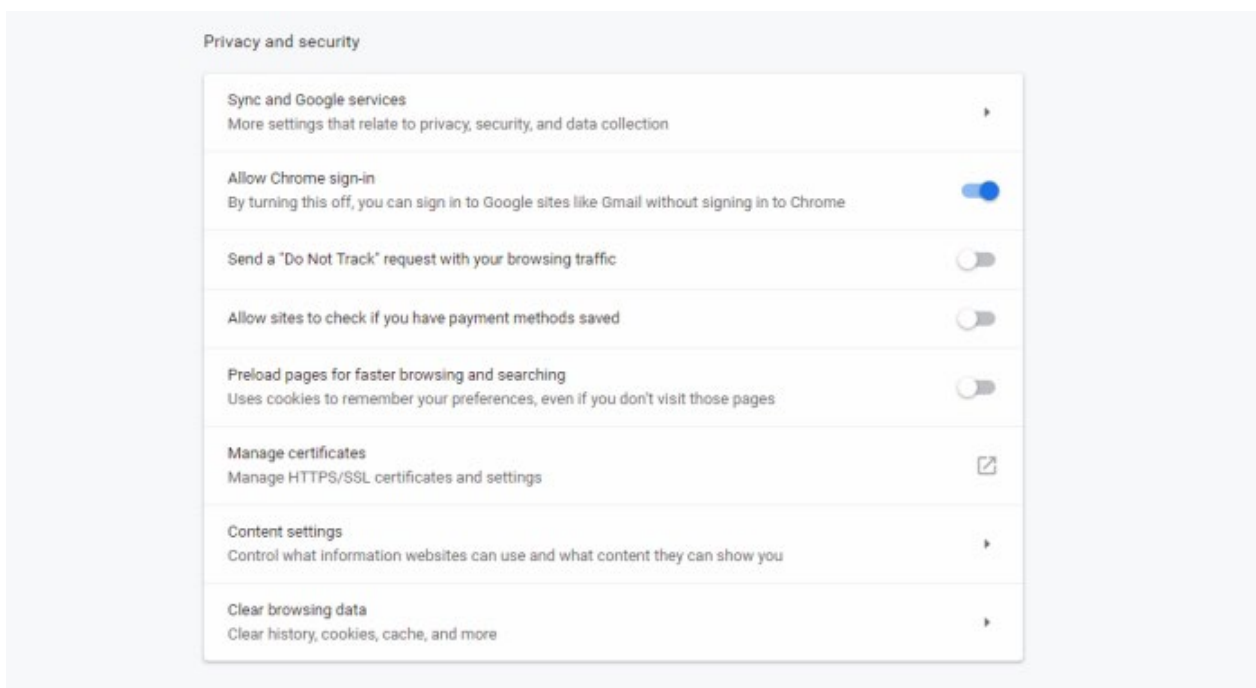
— در صفحه نخست، بخش بالایی، روی منویی که به صورت سه نقطه است کلیک کنید.

کوکي چيست و چگونه مي توان آن را غير فعال کرد؟

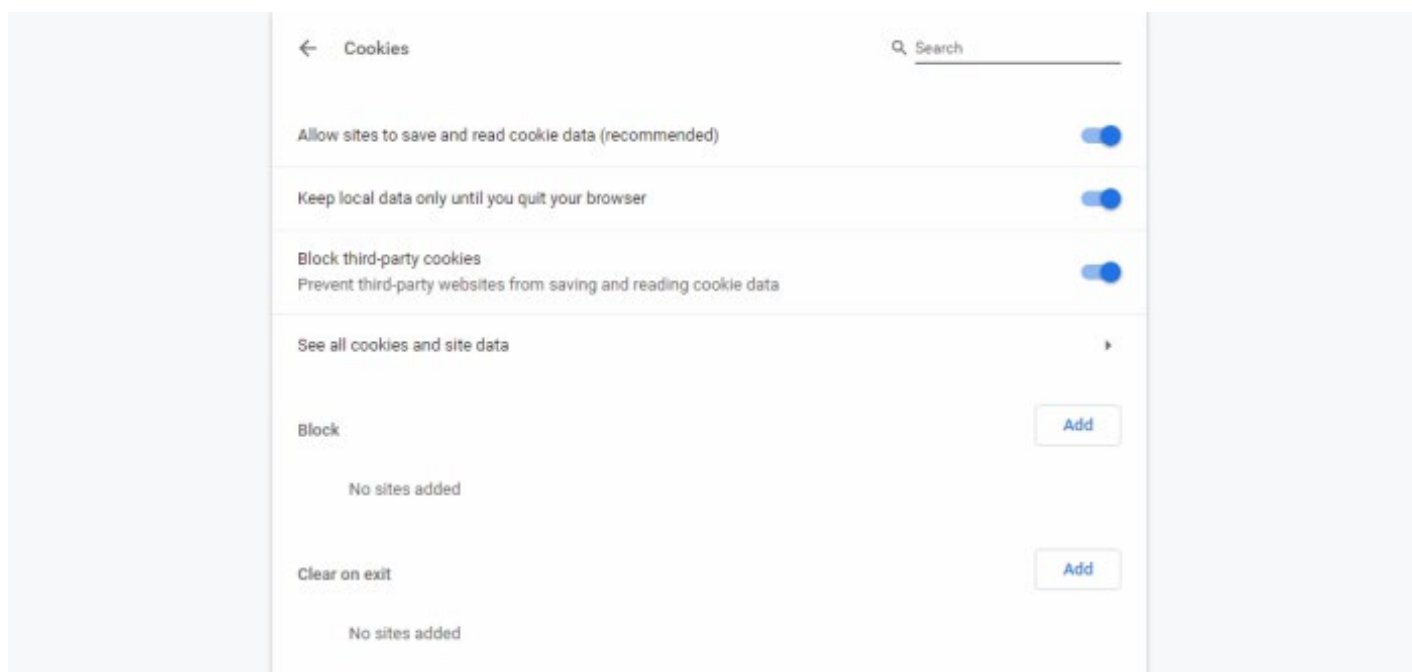

— در منوی باز شده گزینه تنظیمات را انتخاب کنید.

— پس از ورود به تنظیمات روی گزینه «پیشرفته» «Advanced» که در انتها قرار دارد، کلیک کنید، تا امکانات مدیریتی بیشتری در اختیارتان قرار گیرند.

— وارد بخش «حریم خصوصی و امنیت» شوید و روی گزینه «پاک کردن تاریخچه جستجو» «Clear browsing data» کلیک کنید.

— در این قسمت کوکي ها، داده های ذخیره شده توسط مرورگر و سابقه جستجو که در گوگل کروم ذخیره شده اند را، می توانید مشاهده کنید. تیک مربوط به هر کدام را که فعال کنید، با کلیک روی «پاک کردن» همه داده ها حذف خواهند شد.

غير فعال کردن کوکي ها

— برای غير فعال کردن کوکي ها، همان مسیر بالایی را دنبال کنید، پس از ورود به بخش «حریم خصوصی و امنیت» وارد بخش «تنظیمات محتوا» «Content settings» شوید. در اینجا روی «کوکي ها» کلیک کنید و در صفحه باز شده امکاناتی برای مدیریت کوکي های اول شخص و سوم شخص وجود دارند. به راحتی می توانید این دسترسی ها را فعال یا غير فعال کنید.

پاک کردن و مسدود کردن کوکي ها در گوشی اندرويد
— در تلفن يا تبلت اندرويد، برنامه Chrome را باز کنید.

— در قسمت بالا، روی منوی سه نقطه، کلیک کنید و از منوی باز شده گزینه تنظیمات را انتخاب کنید.

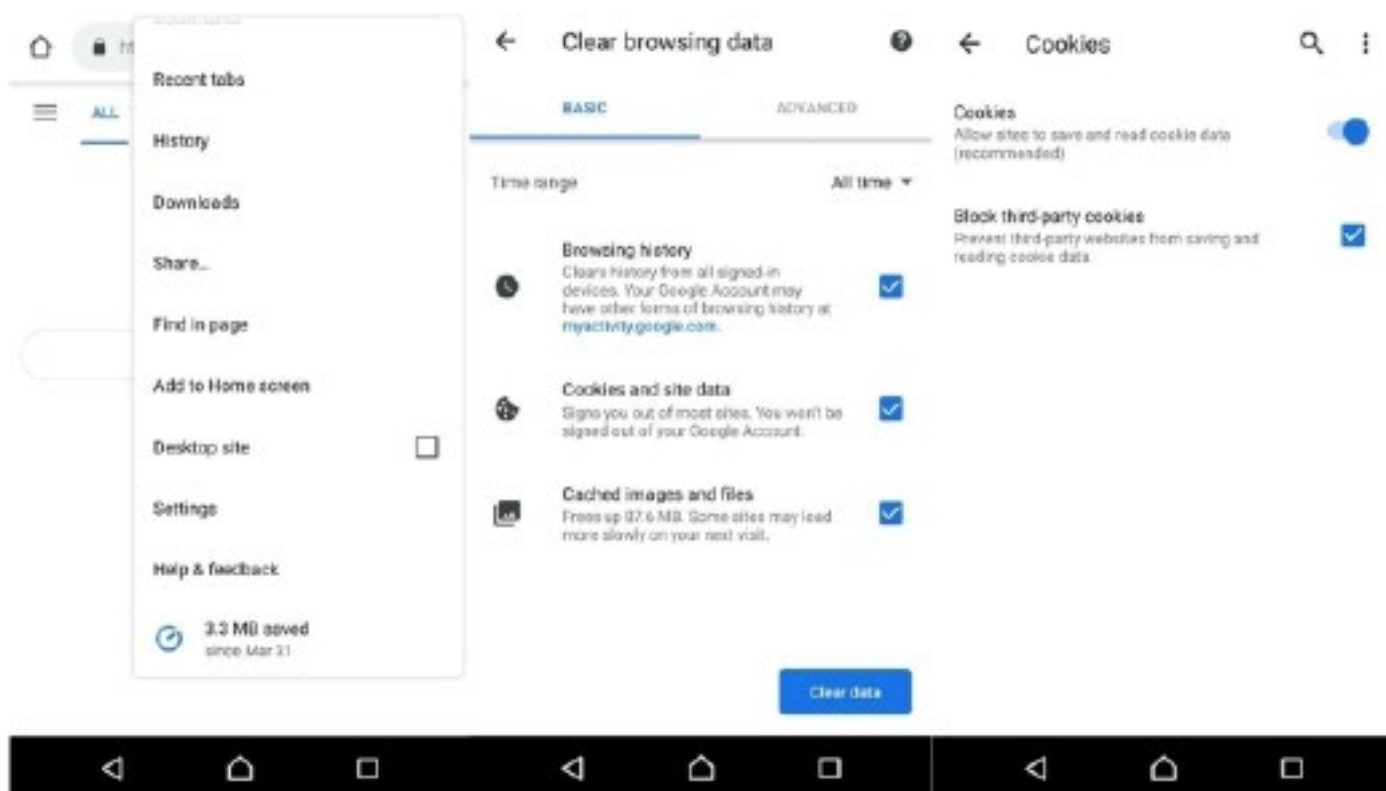
— وارد «حریم خصوصی» «privacy» شوید.

— صفحه را به پایین اسکرول کنید و گزینه «پاک کردن داده های جستجو» «Clear browsing data» را انتخاب کنید.

— در این صفحه به سوابق جستجو، کوکي ها و سایر داده های ذخیره شده دسترسی دارید. می توانید کوکي ها را انتخاب و پاک کنید.

برای مسدود کردن کوکي ها در گوشی می توانید به این صورت عمل کنید.

پس از ورود به تنظیمات گوگل کروم، وارد بخش «تنظیمات سایت» «site settings» شوید. کوکي ها را انتخاب کنید و در صفحه جدید باز شده می توانید آنها را فعال يا غير فعال کنید.

چطور به صورت امن جستجو کنیم؟

همه مرورگرها امکاناتی برای مرور امن دارند. این گزینه برای جستجو در وب، بدون ثبت هیچ تاریخچه جستجو یا کوکی کاربرد دارد. در مرورگر کروم با کلیک روی منوی سه نقطه در بالای صفحه، کافیسست گزینه «new incognito window» را انتخاب کنید تا پنجره جدیدی باز شود. حال با خیال راحت می توانید به صورت ناشناس و بدون هیچ ردپایی به وبگردی مشغول شوید.

سخن پایانی

کوکي ها برای کاربری ساده تر سایت ها طراحی و توسعه داده شده اند. این فایل های متنی می توانند اطلاعاتی را ذخیره و برای مراجعات بعدی مورد

استفاده قرار گیرند. کوکى ها برای هر مرورگر و دستگاه به صورت اختصاصی نوشته می شوند تا از کلاهبرداری جلوگیری شود.

با اینکه موارد امنیتی در مورد کوکى ها رعایت می شود، اما کاربران نیز می توانند کوکى ها را مسدود کنند. در صورت پاک کردن و مسدود کردن کوکى ها باید برای هر بار ورود به سایت، اطلاعات کاربری مجددا وارد شوند.

نظر شما در مورد کوکى چیست؟ آیا راحتی در ورود به سایت ها را ترجیح می دهید یا اینکه مرور امن را انتخاب می کنید.